

EMİN KARAOSMANOĞLU
Kars Kalesi ve Kızıl Bayrak

EMİN KARAOSMANOĞLU 1 Mart 1962 Murgul doğumlu. Aslen Şavşatlı. “Devrimci aile” tanımına örnek saydığı ailesinin dördüncü çocuğu. İlkokulu Murgul, orta ve lise eğitimini Şavşat'ta tamamladı. Üniversite eğitimine, siyasi mücadele ve 12 Eylül dolayısıyla 1979 yılında kayıt sonrası hiç başlamadı, daha sonra da devam etmedi. 12 Eylül'de cuntaya karşı mücadele için dağa çıkan bir grup içinde yer aldı. 1981 Haziran'ın ilk günlerinde yakalandı. Erzurum 3 No.lu ve 1 No.lu Cezaevi'nde geçen altı küsur yıldan sonra 1987 yılında yattığı süre dolayısıyla tahliye edildi. 1970'lerin devrimci hareketinin deneyimiyle yüzleşme çalışmalarını sürdürüyor.

İletişim Yayınları 3405 • Anı Dizisi 99
ISBN-13: 978-975-05-3633-5
© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2024, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora
YAYINA HAZIRLAYAN İsmet Melenagzı
KAPAK Seda Mit
KAPAK FOTOĞRAFI Büyük Kars mitinginden
(*Devrimci Yol* dergisi, sayı 26, Ocak 1980)

UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadag, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

EMİN KARAOSMANOĞLU

Kars Kalesi ve Kızıl Bayrak

Hasan Alıcı ile 1970'lerde
Kars'ta Devrimci Mücadele

İÇİNDEKİLER

Köyde çocukluk.....	7
Kirlenen duygular ve kavga.....	10
Solla tanışma.....	11
□ Rus etkisi ve Kafkasya göçleri.....	18
12 Mart, idamlar, Kızıldere.....	22
□ 12 Mart sonrası - 12 Eylül sonrası: Bir karşılaştırma.....	27
12 Mart sonrası Kars'ta "Cepheciler".....	30
İstanbul seferi: "Cephe"yi arayış.....	33
Taşrada devrimcilik; legalite-illegalite.....	39
Kars'ta ilk devrimci dernek.....	41
DEV-GENÇ'lilik ve ayrışma: Yaşathak Aslan'ın gelişi.....	47
Kitleselleşme ve sorunları.....	51
Merkeziyetçiliğin ve "merkez"in sorunları.....	56
Rızalık almadan.....	61
Yönetememe kapasitesi.....	64
Ahmet Pehlivan ve çoğalma.....	68
"Biz kadın arkadaşlar...".....	72
Hamallar Derneği ve "gerçek" hamallar.....	73

Kafayı gözü yara yara.....	75
Devlet yerine DEV-GENÇ'e gitmek.....	81
“Açık faşizmi” beklerken - “Yeni örgütlenme tarzı”.....	83
Faşistlere karşı - “aktif savunmadan” saldırıya.....	85
19 Şubat 1979: Yeni örgütlenmenin denemesi.....	94
Kars'a yeni “vali”.....	101
Kars'tan ayrılış.....	105
Bir sol içi “infaz” hikâyesi.....	108
12 Eylül'e giderken Ankara.....	110
12 Eylül bocalaması: “Cuntacıların korktuklarını başlarına getirememek”.....	112
Yakalanma.....	117
İşkence.....	120
Darbeli kimlikleri iyice parçalamak.....	128
Devrimci Yol Ana Dava sanığı.....	132
“Taşra” cezaevleri ve Erzurum.....	139
□ “Karıştır-barıştır” ve bir Mehmet Gül hikâyesi.....	147

Köyde çocukluk

• *Hasan Alıcı'yı kısaca tanıyarak başlayalım.*

– 1955 senesi Sarıkamış Boyalı köyünde doğmuşum. Ama anama sorsan “Xaros vaxti” doğmuşum. Nüfus kayıt işleri bu coğrafyalarda biraz ilginç bir konu. Anne-baba ve yakın çevrenin hafıza kayıtları yüzlerce yıl, belki de binlerce yıllık geçmiş ve hafıza geleneklerinin devamıdır. Diğer yandan da modern zamanların nüfus kayıtları da devrede. Cumhuriyet dönemi nüfus kayıtları dönemlere göre değişik çelişkili ve sorunlu toplumsal ilişki ve süreçleri yansıtır. Geç yazdırmalar, yeni doğanları önceden kayıtlı ölü kişinin adıyla kayıt ettirmeler çokça yaşanmış. İşte bizim nüfus kayıtlarında da böyle gerçeklikler var. Diğer yandan Anadolu'nun çoğu yöresinde olduğu gibi aile hafızası biçim, hasat, harman, zemheri gibi tarım ya da hayvancılığın yıllık döngülerinde önemli dönemlere göre kayıtlıydı. “Haros Vakti”¹ işte bu zamanlardan biridir. Nadasa bırakılan tarlaların biçim zamanı

1 Haros, *TDK Sözlüğü*'nde nadasa bırakılmış tarla olarak tanımlanır. Ekin biçilirken öncelik haroslardadır, yani nadasa bırakılmış tarlalar önce, çayırılar ise daha sonra biçilir.

tarımsal yaşamda bir zaman eşiği olduğu için, benim doğumum da yılın o dönemine rastladığı için anamın hafızasında bu biçimde kayıtlıydı. Doğum zamanımı böyle dillendirirdi.

• *Çocukluk hafızanda sende iz bırakan bir olay var mı?*

– Evet. Şöyle anlatayım: İlkokulu bitirdikten sonra, Kars'a ilk gittiğimde gördüğüm cami minaresi beni gerçekten çok şaşırtmıştı. İlk kez bir minare gördüğümde afallamıştım. Ezanı duyduğumda da çok şaşırılmıştım. Doğup büyüdüğüm köyde cami ve minare yoktu, ezan sesi de duymamıştım. Köyümüz Alevi köyüydü. Kültürel ve sosyolojik olarak bir köylüydüm, o yaşa kadar köy yaşamı içindeydik. Ama aile olarak Kars'a göç etmiştik.

• *Ailenizin köy yaşamının belirgin özellikleri nelerdi? Kars'a göçün sebebi neydi?*

– Temel kaygı geçimdi. Daha doğrusu topraklar mirasla bölündükçe geçim işleri gittikçe zorlaşmıştı. Daha getirili iş yapabilmek ve çocuklarının yaşamında çıkış kapısı olduğuna inandıkları eğitimlerini sürdürebilmek için Kars'a göç gerekli olmuştu. O yıllarda memur olmak, yoksunluk ve yokluğun olduğu yaşamdan kurtulmak demekti. Özellikle babamın eğitime bakış açısı böyleydi. Öğretmen ya da herhangi devlet memuriyeti eğitimle ulaşılacak pozisyonlardı. Aynı yıllarda bu tür memuriyetler için lise düzeyi eğitim bile yeterli olabiliyordu. Babam, köydeki ev ve arazilerin bir kısmını bırakıp diğer arazi ve hayvanları sattı. Kars'a göç ve oradaki yaşamın sermayesi bu satıştan gelen paraydı. Kars'a yerleştikten hemen sonra hızar atölyesi çalıştırmaya başladı. Kerestecilik işi yapıyorduk.

Kars'a geldiğimizde ortaokula başladım. Köyle olan ilişkimiz o dönem kopmamıştı. Yazları, okullar tatil olduğunda tekrar köye gidiyordum. Amcalarım köydeydi. Köy kültürü

ile büyümüş bir çocuktum. Köyde büyüyen kişilerde, şehre göçle olabilecek eziklik ve psikolojik sıkıntıları yaşamadım. Daha önce eğitim ya da başka sebeplerle Kars'a yerleşmiş yakın akraba ve köylülerimizden oluşan, içine kolayca girdiğim, adaptasyon sorunu yaşamadığım bir çevre vardı. Bu hazır çevre, mahalle ve okulda da arkadaş grupları oluşmasını kolaylaştırdı. Yani Karşı olurken hiç zorlanmadık diyebilirim. Tabii babamın ve ailenin yaşam kuralları vardı. Ço-

Ortakapı Mahallesi, Kayabaşı Sokak... Mahallenin çocukları. Muhtemelen 1970 yılı. Kravat ve gömleklili olan Hasan Alıcı.